

РІЧНИЙ ЗВІТ

УКРАЇНСЬКОГО ВЕТЕРАНСЬКОГО ФОНДУ
ЗА 2023 РІК

20
23

Відповідно до Положення про Український ветеранський Фонд, затвердженого наказом Міністерства у справах ветеранів України від 25.10.2023 № 269 та на виконання Бюджетної програми 1501090 "Функціонування Українського ветеранського фонду, у тому числі здійснення фондом заходів з підтримки проєктів", відповідно до Постанови Кабінету Міністрів № 256 від 11.03.2022 "Про затвердження порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для функціонування Українського ветеранського фонду" (зі змінами) (далі - Порядок), бюджетні кошти використовуються Українським ветеранським фондом (далі - Фонд) для:

НАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ ВЕТЕРАНАМ ТА ЧЛЕНАМ ЇХ СІМЕЙ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ

(ДАЛІ – ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА), ЯКІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ КОНКУРСНОГО ВІДБОРУ ВИЗНАЧЕНІ ПЕРЕМОЖЦЯМИ ТА СПРЯМОВАНІ НА:

– реінтеграцію ветеранів та членів їх сімей до активного суспільного життя, забезпечення збереження та відновлення їх фізичного та психічного здоров'я;

– підтримку підприємницької діяльності ветеранів та сприяння в їх працевлаштуванні.

Постановою Кабінету Міністрів України №982 від 15 вересня "Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для функціонування Українського ветеранського фонду" у 2023 році були внесені наступні зміни у процедури надання Фондом фінансової підтримки, зокрема:

– розширено та конкретизовано перелік категорій осіб, які мають право на отримання фінансової підтримки від Фонду, зокрема, додано такі категорії, як дружина або чоловік ветерана, які зареєстровані відповідно до вимог законодавства як фізичні особи-підприємці, у разі, якщо проєкти спрямовані на реінтеграцію ветеранів до активного суспільного життя, забезпечення збереження та відновлення їх фізичного та психічного здоров'я; конкретизовано вимоги до юридичних осіб, які мають право на отримання фінансової підтримки та визначено, що право на отримання фінансової підтримки мають юридичні особи, зареєстровані не пізніше ніж за один рік до подання заяви на участь у конкурсному відборі, хоча б одним із засновників (учасників, власників, акціонерів) яких є ветеран, член сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни, член сім'ї загиблого (померлого) Захисника та Захисниці України, а також дружина або чоловік ветерана у разі, якщо проєкт спрямований на реінтеграцію ветеранів до активного суспільного життя, забезпечення збереження та відновлення їх фізичного та психічного здоров'я; скорочено з двох до одного року вимогу щодо мінімального строку реєстрації юридичних осіб та громадських об'єднань, які мають право на отримання фінансової підтримки від Фонду;

– перелік осіб, які не можуть претендувати на отримання фінансової підтримки від Фонду доповнено новими категоріями, а саме, в перелік осіб, які не можуть претендувати на отримання фінансової підтримки додано наступні категорії осіб: юридичні особи, до засновників (учасників, власників, акціонерів) або керівників яких застосовано спеціальні економічні або інші обмежувальні заходи (санкції); господарські товариства, статутний капітал яких не було сформовано; які станом на дату подання документів для участі у конкурсному відборі фактично перебувають та провадять господарську діяльність на тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях України або на територіях активних бойових дій, включених до [переліку територій, на яких ведуться \(велися\) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією¹](#), затвердженого Мінреінтеграції; які провадять господарську діяльність на території Російської Федерації та Республіки Білорусь; які є кредитними організаціями, страховими організаціями, інвестиційними фондами, недержавними пенсійними фондами, професійними учасниками ринку цінних паперів, ломбардами; які здійснюють виробництво та/або реалізацію зброї, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, обмін валют; стосовно яких наявні судові справи, зокрема кримінальні провадження, у яких

отримувач є обвинуваченим, підозрюваним або засудженим, відкриті виконавчі провадження, у яких отримувач є боржником; стосовно яких наявне рішення суду, що набрало законної сили, про притягнення до кримінальної відповідальності за корупційне правопорушення; стосовно яких накладено заборону на право розпоряджатися майном з метою його збереження до визначення подальшої долі такого майна; у яких керівник та/або засновник, та/або кінцевий бенефіціарний власник є особою, яка є керівником та/або засновником, та/або кінцевим бенефіціарним власником більше ніж у п'яти (включно) платників податків; які отримували фінансову підтримку від Фонду та порушили умови договору про реалізацію проєкту; які протягом попереднього року отримали допомогу на здобуття економічної самостійності малозабезпеченої сім'ї відповідно до [Порядку надання допомоги на здобуття економічної самостійності малозабезпеченої сім'ї](#)², затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2021 р. № 397 "Деякі питання сприяння економічній самостійності малозабезпечених сімей" (Офіційний вісник України, 2021 р., № 35, ст. 2093);

– визначено мінімальний перелік умов, які має містити примірний договір про реалізацію проєкту, та визначено, що примірний договір про реалізацію проєкту затверджується Мінветеранів та обов'язково має містити такі умови, як предмет договору, загальний розмір фінансової підтримки, порядок здійснення розрахунків за договором, строк реалізації проєкту, порядок подання звітності, права та обов'язки сторін, порядок використання фінансової підтримки, підстави для розірвання договору, порядок повернення коштів у випадку розірвання договору, наслідки виявлення Фондом фактів нецільового використання переможцем конкурсного відбору фінансової підтримки за рахунок бюджетних коштів та відповідальність сторін;

– конкретизовано та доповнено порядок заходів щодо здійснення Фондом, на всіх етапах реалізації проєктів, моніторингу та контролю за виконанням переможцями конкурсного відбору, які отримали фінансову підтримку, зобов'язань перед Фондом.

На забезпечення функціонування Українського ветеранського фонду на 2023 рік було передбачено 237 977 800 гривень.

Конкурсні програми

Так у **2023 році** виплатили на підтримку ветеранського бізнесу та проєктів для ветеранів по конкурсній програмі #ВАРТО **183 632 470,80 гривень** (станом на 21.12.2023).

Переможці 2022 року **34 471 960,05 гривень**.

Переможці 2023 року **149 160 510,75 гривень**.

У 2023 році відбулось 5 конкурсних відборів проєктів:

ВАРТО: РОБИТИ СВОЄ

Фінансування відбувалось у співпраці з Благодійною організацією "БФ "МХП - Громаді".

На конкурс було подано 47 заявок. За результатами конкурсного відбору обрано 10 переможців.

Програма спрямована на підтримку підприємницької діяльності ветеранів, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни та членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, які проводять господарську діяльність у сфері сільського господарства та агропромислового комплексу.

Мінімальна запитувана сума на проєкт від Українського ветеранського фонду становила 500 000 грн, а максимальна становила 1 500 000 грн.

Програма реалізовується у співфінансуванні з БФ "МХП-Громаді", від якого додатково передбачалось на реалізацію проєктів по 100 000 гривень на одну заявку (всього 10 заявок).

ВАРТО + ГО

На конкурсний відбір було подано 55 заявок. За його результатами обрано 8 переможців.

Програма Варто+ГО орієнтована на підтримку громадських об'єднань із статусом юридичної особи (громадські організації або громадські спілки), діяльність яких спрямована на захист прав і свобод, задоволення суспільних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів ветеранів та членів їх сімей.

Пріоритети програми Варто+ГО:

– Надання менторської підтримки та консультування ветеранського підприємництва від старту до розвитку.

– Соціальний супровід ветеранів, членів сімей таких осіб та членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України.

– Соціальний супровід дітей ветеранів та дітей загиблих (померлих) ветеранів війни, дітей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України.

Мінімальна запитувана сума на проєкт становила 500 000 грн. Максимальна запитувана сума на проєкт становила 1 000 000 грн.

ВАРТО: ПІДТРИМКА ВЕТЕРАНСЬКОГО БІЗНЕСУ

На конкурс було подано 122 заявки. За результатами конкурсного відбору обрано 54 переможця.

Програма орієнтована на фінансову підтримку ветеранів та членів їх сімей для реалізації проєктів. Подавати заявки на фінансування проєктів могли:

– ветерани, члени сімей загиблих (померлих) ветеранів війни та члени сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, які зареєстровані відповідно до вимог законодавства як фізичні особи-підприємці;

– юридичні особи, зареєстровані не пізніше ніж за два роки до отримання фінансової підтримки, засновниками яких є ветерани, члени сімей загиблих (померлих) ветеранів війни та члени сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України.

Мінімальна запитувана сума на проєкт становила 500 000 грн. Максимальна запитувана сума на проєкт становила 3 000 000 грн.

ВАРТО: ЗОЛОТІ РУКИ

На конкурс було подано 103 заявки. За результатами конкурсного відбору обрано 44 переможця.

Програма орієнтована на фінансову підтримку ветеранів та членів їх сімей для реалізації проєктів. Подавати заявки на фінансування проєктів могли:

– ветерани, члени сімей загиблих (померлих) ветеранів війни та члени сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України, які зареєстровані відповідно до вимог законодавства як фізичні особи-підприємці;

– юридичні особи, зареєстровані не пізніше ніж за два роки до отримання фінансової підтримки, засновниками яких є ветерани, члени сімей загиблих (померлих) ветеранів війни та члени сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України.

Пріоритетом програми були проєкти, спрямовані на підтримку підприємницької діяльності ветеранів, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів та членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України, реалізація якої безпосередньо залежить від застосування фізичної праці або експлуатації будь-якої техніки та супровідних технічних систем, зокрема виробництво товарів, промисловість, будівництво, сільське господарство, транспортні послуги та інша діяльність, спрямована на надання соціально-побутових послуг, таких як перукарські послуги, послуги з прибирання та інші, до реалізації яких, як правило, залучаються представники виробничих професій (випускники професійно-технічних навчальних закладів).

Мінімальна запитувана сума на проєкт становила 500 000 грн. Максимальна запитувана сума на проєкт становила 3 000 000 грн.

ВАРТО: ЄДНАННЯ

На конкурс було подано 116 заявок. За результатами конкурсного відбору обрано 21 переможця.

Програма орієнтована на підтримку громадських об'єднань зі статусом юридичної особи (громадських організацій або громадських спілок), діяльність яких спрямована на захист прав і свобод, задоволення суспільних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів ветеранів та членів їх сімей.

Обов'язкові пріоритети програми:

У рамках конкурсного відбору брали участь проєкти, які відповідали таким пріоритетам:

1. Надання менторської підтримки та консультування ветеранського підприємництва від старту до розвитку;
2. Соціальний супровід ветеранів, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України;
3. Соціальний супровід дітей ветеранів та дітей загиблих (померлих) ветеранів війни, дітей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України;
4. Реінтеграція ветеранів та членів їх сімей до активного суспільного життя, забезпечення збереження та відновлення їх фізичного та психічного здоров'я.

Мінімальна запитувана сума на проєкт становила 500 000 гривень від Українського ветеранського фонду. Максимальна запитувана сума на проєкт становила 1 000 000 гривень від Українського ветеранського фонду.

Дана конкурсна програма проводилась за участі та співфінансуванні Громадської організації "Ініціативний центр сприяння активності та розвитку громадського почину "Єднання". Сума співфінансування від Громадської організації "Ініціативний центр сприяння активності та розвитку громадського почину "Єднання" становила: мінімальна 300 000 гривень та максимальна до 1 500 000 гривень.

ЗАВЕРШЕНІ ПРОЄКТИ

32 проєкти повністю реалізовано (затверджено фінальну звітність) у 2023 році.

КАРТОГРАМА 1
ОКУПОВАНІ ТЕРИТОРІЇ ВІДОБРАЖЕНІ СТАНОМ НА 17.01.2024

Подані на конкурс заявки опрацьовували **15 незалежних експертів**.

Обов'язковими вимогами до кандидатів в експерти були:

- вища освіта не нижче другого (магістерського) рівня;
- досвід професійної діяльності у сфері основного напрямлення відповідної конкурсної програми (за наявності такого напрямлення);
- досвід бюджетування проєктів не менше одного року.

Добір здійснювався відповідно до професійної компетентності кандидата в експерти до Експертних рад Фонду за результатами оцінювання його особистих досягнень, знань, умінь і навичок, моральних і ділових якостей для належного виконання обов'язків експерта.

Кожен з кандидатів в експерти проходив ретельну перевірку на зв'язок з державою-агресором, наявність конфлікту інтересів при здійсненні експертної діяльності, вчинення ним корупційних правопорушень та перевірку ділової репутації.

Враховуючи напрямлення конкурсних програм, для кандидатів до Експертних рад конкурсних відборів "ВАРТО РОБИТИ СВОЄ", "Варто: підтримка ветеранського бізнесу" та "Варто: Золоті руки" перевагами були розуміння бізнес-процесів та наявність успішного досвіду підприємницької діяльності.

Для кандидатів до Експертних рад конкурсних відборів "ВАРТО+ГО" та "ВАРТО:ЄДНАННЯ" пріоритетним було розуміння суті діяльності громадських об'єднань, проєктної роботи і досвід роботи з ветеранами, зокрема менторської підтримки та соціального супроводу.

Експерти обирались відповідно до Положення про Експертні ради бюджетної установи "Український ветеранський фонд". Експерти у своїй роботі керуються Методикою експертного оцінювання. У звіт з оцінювання експерта входить як бал за проєкт, так і фінальний коментар експерта.

Загалом на конкурси Українського ветеранського фонду у 2023 році було **подано 443 заявки**.

Відповідно до Порядку проведення конкурсного відбору проєктів, реалізація яких здійснюватиметься за підтримки бюджетної установи "Український ветеранський фонд", та моніторингу їх реалізації", чинного на момент проведення конкурсів, відбір проєктів, які будуть визначені переможцями конкурсного відбору проходив в 2 етапи:

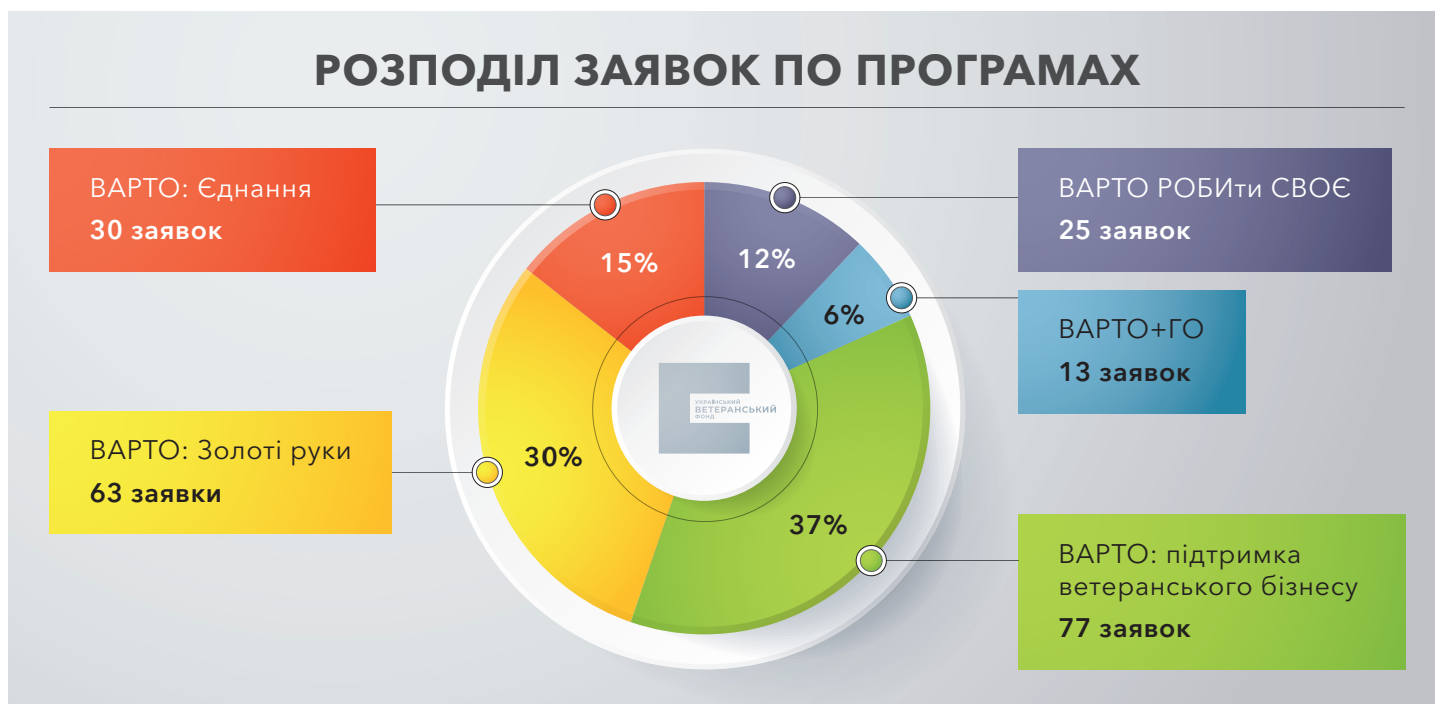
- технічний відбір;
- експертний відбір.

Аплікаційні пакети конкурсантів, які пройшли технічний відбір, після завершення зазначеного в Інструкції для заявників відповідного конкурсу строків їх приймання, передаються на розгляд та експертне оцінювання до Експертних рад Фонду.

Загалом у 2023 році на експертне оцінювання передано **208** проєктних заявок:

- ВАРТО РОБИТИ СВОЄ – **25**;
- ВАРТО+ГО – **13**;
- ВАРТО: підтримка ветеранського бізнесу – **77**;
- ВАРТО: Золоті руки – **63**;
- ВАРТО: Єднання – **30**.

РОЗПОДІЛ ЗАЯВОК ПО ПРОГРАМАХ

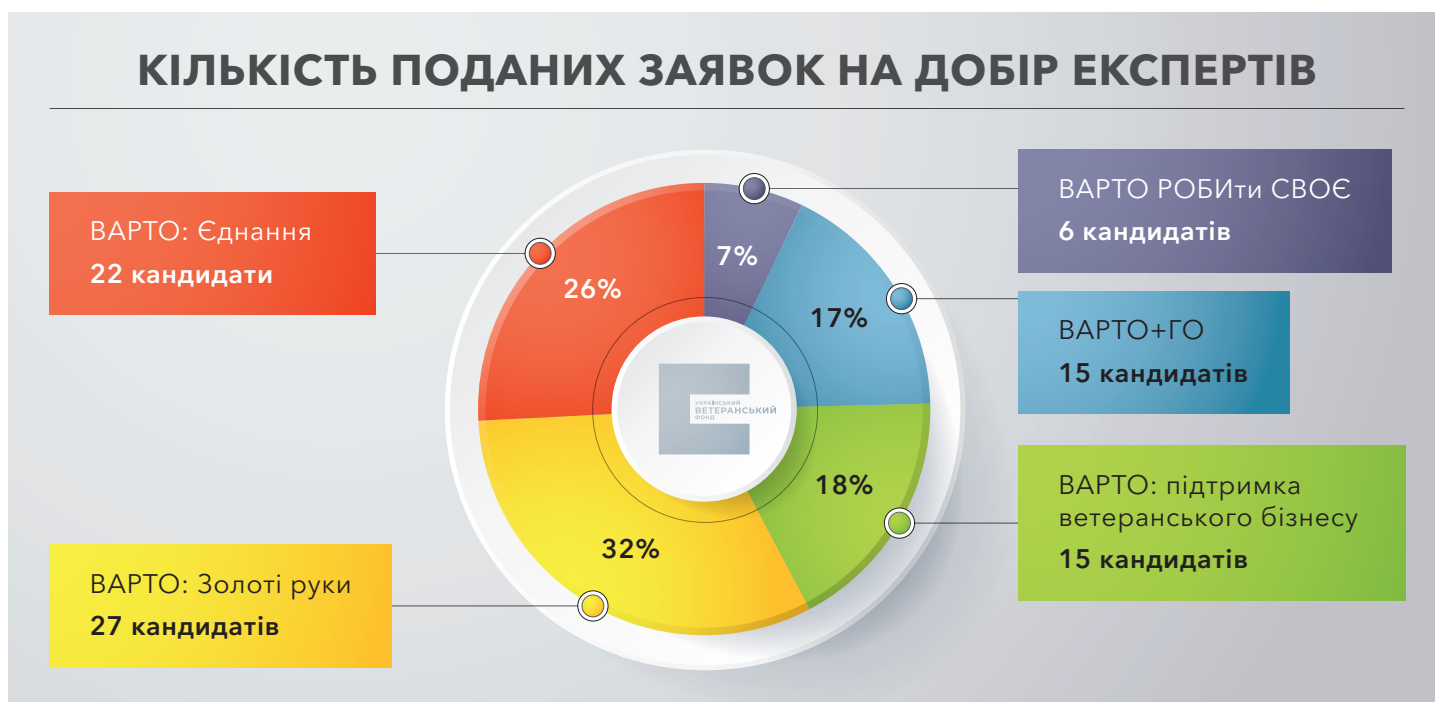
ДІАГРАМА 2

У 2023 році відповідно до проведених конкурсів було сформовано 5 експертних рад.

Положенням про Експертні ради бюджетної установи "Український ветеранський фонд" визначено порядок проведення добору кандидатів в експерти до Експертних рад Фонду, що здійснюється відповідною Комісією з добору експертів до Експертних рад Фонду. Український ветеранський фонд отримав таку кількість заявок на добір експертів до Експертних рад конкурсних програм у 2023 році:

- ВАРТО РОБИТИ СВОЄ – **6** кандидатів;
- ВАРТО+ГО – **15** кандидатів;
- ВАРТО: підтримка ветеранського бізнесу – **15** кандидатів;
- ВАРТО: Золоті руки – **27** кандидатів;
- ВАРТО: Єднання – **22** кандидати.

КІЛЬКІСТЬ ПОДАНИХ ЗАЯВОК НА ДОБІР ЕКСПЕРТІВ

ДІАГРАМА 3

Кожна з Експертних рад у 2023 році складалась з 3-х експертів, тому відповідно до кількості поданих кандидатур мав місце такий конкурс на посаду експерта (в розрізі конкурсних програм):

ВАРТО РОБИТИ СВОЄ – **2** кандидата на одне місце;
 ВАРТО+ГО – **5** кандидатів на одне місце;
 ВАРТО: підтримка ветеранського бізнесу – **5** кандидатів на одне місце;
 ВАРТО: Золоті руки – **9** кандидатів на одне місце;
 ВАРТО: Єднання – **7,3** кандидата на одне місце.

ДІАГРАМА 4

Кількість кандидатів до Експертної ради конкурсної програми "ВАРТО РОБИТИ СВОЄ" у порівнянні з наступними конкурсами була меншою, що пояснюється специфікою конкурсу, а саме наданням підтримки підприємницької діяльності ветеранів у сфері сільського господарства та агропромислового комплексу.

Гендерний розподіл експертів у 2023 році:

- Чоловіків – **9**
- Жінок – **6**

ДІАГРАМА 5

Загалом з 2022 року було підтримано **176 проєктів** на конкурсній основі.

У бюджетному **2023 році (січень-грудень)** профінансовано конкурсні програми на суму **183 632 470,80 гривень**, що разом з 2022 року складає **201 210 680 гривень**.

№	Область	Кількість наданої фінансової підтримки, од.	Загальна сума, тис. грн	Профінансовано, тис. грн
1	Вінницька	19	27 844,38	17 390,48
2	Волинська	5	9 465,77	5 129,61
3	Дніпропетровська	7	14 240,36	9 939,79
4	Донецька	1	1 000,00	1 000,00
5	Житомирська	2	1 722,71	1 122,71
6	Закарпатська	–	–	–
7	Запорізька	4	8 448,95	5 513,09
8	Івано-Франківська	10	15 168,77	9 266,99
9	Київська	14	28 042,35	19 929,99
10	Кіровоградська	1	684,47	363,61
11	Луганська	–	–	–
12	Львівська	20	30 346,95	20 714,57
13	Миколаївська	2	1 726,47	1 427,91
14	Одеська	5	3 064,95	1 133,02
15	Полтавська	15	29 601,42	20 367,73
16	Рівненська	4	5 874,41	3 383,45
17	Сумська	5	11 007,33	10 521,07
18	Тернопільська	6	11 489,97	8 402,82
19	Харківська	15	26 814,50	16 905,55
20	Херсонська	–	–	–
21	Хмельницька	2	2 254,74	2 254,74
22	Черкаська	8	13 490,20	9 623,29
23	Чернівецька	–	–	–
24	Чернігівська	1	977,31	662,88
25	м. Київ	30	50 502,41	36 157,38
Разом		176	293 768,42	201 210,68

ПРОГРАМА ОДНОРАЗОВОЇ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ

По програмі відшкодування витрат для створення умов з інтеграції ветеранів та членів їх сімей шляхом надання одноразової фінансової допомоги у створенні належних умов для ведення підприємницької або незалежної професійної діяльності (до 20 тисяч гривень) у 2023 році було відшкодовано:

212 заявок на суму 4 150 607 гривень.

ЗАКУПІВЛЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОПЕРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВА

Протягом 2023 року було розроблено блок-схему бізнес-процесів проведення конкурсних програм, яка стала графічним представленням послідовності дій, які виконуються під час проведення конкурсів. Вона дозволила чітко визначити всі етапи конкурсного процесу, а також взаємозв'язки між ними.

На основі блок-схеми було прописано технічні вимоги до модернізації системи автоматизації оперативного управління обліку підприємства та на їх основі проведена закупівля що охоплювала:

1. Розроблення технічного завдання (ТЗ) на модернізацію Системи.
2. Модернізація / додавання модулів відповідно до погодженого ТЗ, а саме:
  - a. Модуль Авторизації-реєстрації заявників/експертів, що забезпечує реєстрацію та авторизацію користувачів системи. Користувачі можуть бути як заявниками, так і експертами та відповідний поділ зазначається під час реєстрації.
  - b. Модуль кабінету заявника, в якому є можливість:
    - I. подання заявки на фінансування бізнесу ветеранів та членів родин загиблих на конкурсній основі.
    - II. внесення коректив у проєктну заявку під час доопрацювання.
    - III. підписання договорів, додаткових угод.
  - c. Модуль кабінету експерта, в якому є можливість:
    - I. подачі заявки на оцінювання програми
    - II. оцінювання апікаційних пакетів заявників
  - d. Модуль менеджерів проєкту, в якому є можливість:
    - I. призначення експертів до оцінювання конкурсних програм.
    - II. Проведення аналізу апікаційних пакетів заявників та повернення на доопрацювання у разі необхідності.
    - III. Завантаження договорів та додаткових угод на підпис з переможцями конкурсних відборів проєктів.
  - e. Модуль Адміністратора системи менеджерів проєкту, в якому є можливість:
    - I. Створення анкет для проведення добору експертних рад
    - II. Створення форм апікаційних пакетів для подачі документів заявниками
    - III. Розподіл ролей у системі
    - IV. Перегляд історії дій з апікаційними заявками
3. Проведення циклу інструктажів для користувачів системи, а саме:
  - a. Можливості кабінетів заявників
  - b. Можливості кабінетів експертів
  - c. Можливості кабінетів менеджерів
  - d. Можливості кабінетів адміністраторів
4. Модифікація наявної структури БД під оновлену систему
  - a. перенесення інформації переможців конкурсних відборів проєктів.
5. Перенесення системи на ІТ інфраструктуру Замовника, а саме міграція всієї системи на сервери, що мають КЗСІ.

Впровадження системи управління проектами дозволить підвищити ефективність та прозорість конкурсного процесу. Система забезпечує завантаження та підписання документів, які подаються учасниками конкурсу, оцінювання проєктів та генерацію звітів про результати конкурсу.

Надалі планується подальше доопрацювання системи для забезпечення належних прав і гарантій державної підтримки ветеранів, ветеранок та членів сімей ветеранів, підтримки ведення підприємницької діяльності ветеранами та покращення користувацького досвіду.

Доопрацювання системи буде охоплювати такі заходи:

- Удосконалення процесу перевірки документів, які подаються учасниками конкурсу.
- Удосконалення автоматичного формування звітів про результати конкурсу з урахуванням різних критеріїв.
- Покращення користувацького досвіду, зокрема шляхом спрощення інтерфейсу системи та надання додаткової допомоги користувачам.
- Додавання модуля звітування для систематизації звітності.

Доопрацювання системи буде здійснюватися з урахуванням потреб Українського ветеранського фонду та за результатами оцінки ефективності роботи системи в поточному році.

ОРГАНІЗАЦІЯ КОНФЕРЕНЦІЙ, ФОРУМІВ, ПРОГРАМ ТА ІНШИХ ПУБЛІЧНИХ ЗАХОДІВ

ВІДПОВІДНО ДО ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ФОНДУ

Впродовж року відбулось 5 публічних презентацій проєктів конкурсних програм. Усі презентації опубліковані у вільному доступі на youtube-каналі Українського ветеранського фонду. Для потенційних учасників конкурсних програм провели 10 воркшопів за участі проєктних менеджерів, юристів і фінансистів Фонду.

Створили спільноту ветеранів, які стали переможцями конкурсних програм ВАРТО. Для переможців конкурсних програм провели 12 лекцій про розвиток бізнесу, побудову бренду, штучний інтелект в комунікаціях, взаємодію в команді тощо. Лекторами виступали запрошені експерти, амбасадори Фонду (Дмитро Дубровський, Денис Суділковський, Олексій Геращенко, Оксана Батт та інші).

**Дмитро
Дубровський**

Співзасновник Uklon,
амбасадор УВФ

**Денис
Суділковський**

Бренд та бізнес
директор ЛУН,
директор з інновацій
у Projector AI lab

**Олексій
Геращенко**

Бізнес-тренер,
експерт з
економічної культури

**Оксана
Батт**

Підприємиця, коуч,
експертка з питань
бізнесу

Ветерани, зокрема, брали участь в бізнес-форумах як спікери панелей про ветеранський бізнес або ж учасники (IV Міжнародний ветеранський форум, благодійний форум від Forbes "Незалежні", конференція від Райффайзен банку "Закупівлі у ветеранських підприємств", Get Business Forum та ін.)

У лютому 2023 року відбувся благодійний захід "UA Day" в Маямі, США за участю ветерана Дмитра Козацького з метою інформування про потреби і виклики українських ветеранів.

30 березня 2023 року відбулось публічне обговорення ветеранської політики за участю Міністерства у справах ветеранів, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства оборони, представників Генерального штабу, депутатів Верховної ради України, НАКО та громадськості. Перше масштабне обговорення мало на меті сформуванню ветеранської політики недискримінації ветеранів у порівнянні з іншими громадянами України при отриманні державних чи комерційних послуг. Основою для обговорення стало соціологічне дослідження групи "Рейтинг": "Дискримінація різних соціальних груп у ЗСУ: погляди військових та цивільних громадян". Аналітичний звіт вийшов українською і англійською мовами.

За підтримки People of Ukraine 60 ветеранів пройшли безплатний курс англійської мови від носіїв. Навчання відбувалось онлайн від американських вчителів для українських ветеранів та їхніх родин.

У квітні 2023 року делегація Українського ветеранського фонду відвідала Вашингтон, США для налагодження міжнародної співпраці, адвокації та проведення благодійного заходу "Heroes Support Heroes" (залучили **22 178 доларів США** за підтримки Українського дому у Вашингтоні).

У червні 2023 року відбулась короткотермінова навчальна програма у США для ветеранів та представників Українського ветеранського фонду в Centre for Military Transition при Raymond A. Mason School of Business William & Mary University

22 серпня 2023 року за участі Фонду відбувся VI Міжнародний ветеранський форум "Україна. Захисники. Майбутнє" в Києві. Головна мета заходу - обговорення проблем ветеранів та шляхів їхнього вирішення у сферах реабілітації, реінтеграції та ветеранської політики. У форумі взяли участь понад 500 учасників, зокрема українські та іноземні ветерани, представники влади, дипломати, громадськості та ветеранських організацій. На заході відбувались панельні дискусії з питань державної ветеранської політики, здоров'я та реабілітації, а також реінтеграції ветеранів у цивільне життя й громади.

8 вересня 2023 року було організовано панельну дискусію на книжковій події KyivBookFest за участі ветеранів-книговидавців. Мета - підсилити впізнаваність ветеранського бізнесу в напрямі видавничої справи та висвітлити те, яку підтримку надає Український ветеранський фонд.

Пресконференції:

20 березня 2023 – Презентація конкурсної програми "ВАРТО РОБИТИ СВОЄ" спільно з МХП-Громаді

30 березня 2023 – Презентація ветеранських політик "Гідність і повага"

5 червня 2023 – Презентація дослідження "Дискримінація різних соціальних груп у ЗСУ: погляди військових та цивільних"

30 червня 2023 – Презентація звіту "Путівник для ветеранів і членів їхніх родин у межах системи надання психологічної, медико-психологічної та психіатричної допомоги"

1 серпня 2023 – Презентація дослідження "Потреби та перешкоди ветеранів при працевлаштуванні" спільно з Work.ua і Lobby X.

21 вересня 2023 – Презентація дослідження "Образ ветерана в українському суспільстві" спільно із Соціологічною групою "Рейтинг"

30 жовтня 2023 – Презентація Карти ветеранських бізнесів спільно з LUN і Uklon

31 жовтня 2023 – Презентація конкурсної програми ВАРТО: Єднання спільно з Isar Єднання.

20 листопада 2023 – Презентація аналітичного дослідження "Портрет ветерана"

РЕГІОНАЛЬНА ПРИСУТНІСТЬ

У 2023 році команда Українського ветеранського фонду відвідала 28 заходів в різних регіонах України, де представила можливості для ветеранів і їхніх родин.

КАРТОГРАМА 6
ОКУПОВАНІ ТЕРИТОРІЇ ВІДОБРАЖЕНІ СТАНОМ НА 17.01.2024

РОЗРОБЛЕННЯ, ВИРОБНИЦТВА, РОЗМІЩЕННЯ ТА ПОШИРЕННЯ ДРУКОВАНОЇ ПРОДУКЦІЇ, ФОТО- ТА ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ,

ТЕЛЕВІЗІЙНОГО ПРОДУКТУ, ВІДЕО- ТА ЗВУКОЗАПИСІВ, ПУБЛІКАЦІЙ, ІНФОРМАЦІЙНИХ І РЕКЛАМНИХ МАТЕРІАЛІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКОНАННЯМ ЗАВДАНЬ І ФУНКЦІЙ ФОНДУ

ЗОВНІШНЯ РЕКЛАМА

У форматі бордів і сітілайтів в 7 містах України із сумарним охопленням у **1 205 000** контактів на добу рекламні площі були розміщені у Києві, Чернігові, Херсоні, Одесі, Львові, Дніпрі та Вінниці. За місяць охоплення склало понад **36 мільйонів контактів**.

У серпні 2023 року запустили інформаційну кампанію Гарячої лінії кризової підтримки. На сітілайтах 3 українських міст (Київ, Дніпро, Одеса) були розміщені контакти для звернень за кризовою підтримкою на єдиний номер 0 800 33 20 29 з гаслом для ветеранів і їхніх родин "Ви – наша опора. Ми – ваша підтримка". Охоплення склало понад **393 тисячі контактів щодня**, що за місяць сягало понад **12 мільйонів**.

Також інформація розміщувалась на рекламних площах розміром 290x120 мм у київському метрополітені (700 вагонів) протягом трьох місяців. Кількість контактів на період розміщення рекламної кампанії склала понад **35 мільйонів**.

У грудні 2023 року запустили рекламну кампанію "Шлях ветерана". У 9 містах України (Київ, Львів, Одеса, Харків, Івано-Франківськ, Дніпро, Житомир, Вінниця, Миколаїв) були розміщені рекламні площини сітілайтів і бордів. Метою інформаційної кампанії стало зміцнення громадянської відповідальності на шляху підтримки ветерана в системі переходу від військової кар'єри до цивільного життя. Кількість контактів склала - 4 284 000 на добу. Загальне охоплення склало понад 128 мільйонів контактів за місяць.

ВІДЕОКОНТЕНТ

За підтримки НАКО у квітні 2023 року запустили інформаційну кампанію "Ветерани різні. Перемога одна". У межах кампанії було створено відеоролик соціальної реклами про ветеранів і ветеранок з протезами. Відеоролик розмістили на [інтернет-платформах](#)³, на екранах Укрзалізниці в потягах інтерсіті з трьома показами на годину впродовж 21 дня (охоплення 350 000 контактів). Також відеоролик розмістили на каналах Star Light Media як соціальну рекламу. За підтримки мереж автозаправок Socar відеореклама транслювалась на всіх екранах мережі по всій Україні. Сумарне охоплення на всіх платформах – **понад 12 млн**.

Впродовж року виходили відеоісторії переможців конкурсної програми "Варто" у співпраці з інтернет-виданням #ШоТам. Охоплення одного відео в середньому становило не менше 50 тисяч переглядів. Загалом у 2023 році було опубліковано [50 відеоісторій](#)⁴. Загальна кількість переглядів на сторінці у фейсбук становила **8 584 400**.

ДРУКОВАНА ПРОДУКЦІЯ

Поширення через ОВА по всіх регіонах України можливостей для ветеранів та їхніх сімей по регіонах у форматі постерів А3 (**2500 шт.**) та буклетів (**6300 шт.**) з номером Гарячої лінії кризової підтримки, разом з інформацією інших можливостей для ветеранів та їхніх родин (освітніх, юридичних, фінансових). Друкована продукція розміщувалась на дошках оголошень, у місцях скупчення людей, зокрема у ЦНАПах.

Друк **1500 брошур** і їхнє поширення (аналітичний звіт “Потреби ветеранів 2023”, “Потреби та перешкоди ветеранів при працевлаштуванні”, “Путівник для ветеранів і членів їхніх родин у межах системи надання психологічної, медико-психологічної та психіатричної допомоги в Україні”, “Як писати про ветеранів. Рекомендації для журналістів від Українського ветеранського фонду”, “Портрет ветерана 2023”). Друкована продукція поширювалась на презентаціях та серед організацій і установ, які працюють з ветеранами.

ПРОВЕДЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ТА ІНШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ,

ОПИТУВАНЬ ЩОДО ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ І ФОКУС-ГРУП ТОЩО

Дослідження проводилися як самостійно Українським ветеранським фондом, так і спільно з іншими організаціями, зокрема, соціологічною групою Рейтинг.

За результатами досліджень було зроблено такі висновки:

- Образ ветеранів в українському суспільстві є позитивним, проте існує низка стереотипів та упереджень щодо них.
- Державна політика підтримки ветеранів в Україні є недостатньою та потребує вдосконалення.
- Дискримінація різних соціальних груп у ЗСУ є серйозною проблемою, яка потребує негайного вирішення.
- Потреби ветеранів є різноманітними та містять як економічні, так і соціальні та психологічні потреби.
- Перешкоди для працевлаштування ветеранів є значними та містять як зовнішні, так і внутрішні фактори.

Результати досліджень Українського ветеранського фонду є важливим джерелом інформації для розробки та реалізації державної політики підтримки ветеранів. Вони також можуть бути використані громадськими організаціями, які працюють з ветеранами, для підвищення ефективності їхньої діяльності.

Аналітичний напрям є одним з пріоритетних напрямів діяльності Українського ветеранського фонду. Проводячи ґрунтовні дослідження, Фонд сприяє підвищенню обізнаності суспільства про проблеми ветеранів та розробці ефективних механізмів їхньої підтримки.

У період з 01 січня 2023 року до 31 грудня 2023 року **Українським ветеранським фондом було проведено такі аналітичні дослідження**, присвячені різним аспектам життя ветеранів, та їхньої реінтеграції у суспільство:

1. 14-16 січня 2023 року. [“Образ ветеранів в українському суспільстві” Двадцять загальнонаціональне опитування спільно з Соціологічною групою “Рейтинг”⁵.](#)

Загальнонаціональне опитування, проведене Соціологічною групою “Рейтинг” з ініціативи Українського ветеранського фонду. Аудиторія: населення України віком від 18 років в усіх областях, крім тимчасово окупованих територій Криму та Донбасу, а також територій, де на момент опитування був відсутній український мобільний зв'язок. Результати зважені з використанням актуальних даних Державної служби статистики України. Вибіркова репрезентативна за віком, статтю і типом поселення. Вибіркова сукупність: 1000 респондентів. Метод опитування: CATI (Computer Assisted Telephone Interviews - телефонні інтерв'ю з використанням комп'ютера). Помилка репрезентативності дослідження з довірчою ймовірністю 0,95: не більше 3.1%.

Узагальнені результати дослідження **визначили низку тенденцій**: 1) Основні ознаки образу ветеранів російсько-української війни половина опитаних уявляє як осіб середнього віку та тих, хто служить сьогодні у ЗСУ. 2) Конфлікти у сім'ї, родині, відсутність роботи та зловживання алкоголем чи наркотиками – ключові проблеми, з якими можуть зіткнутися з високою ймовірністю ветерани російсько-української війни після повернення додому. Так вважають більш ніж половина опитаних. Щодо ризиків самогубств та порушення законів переважна більшість (не менше двох третин) вважає це малоімовірним для ветеранів. 3) Дві третини опитаних зазначили, що вони зовсім або скоріше непоінформовані про проблеми ветеранів. 4) Абсолютна більшість вважає, що суспільство сьогодні поважає ветеранів.

2. Лютий 2023 року. [Аналітична довідка “Сприяння розвитку бізнесу ветеранів: досвід США”⁶](#).

У даному дослідженні проаналізовано приклади успішних політик та практик підтримки ветеранського бізнесу в Сполучених Штатах Америки, зокрема на федеральному рівні. Дослідження описове й мало на меті окреслити ключові інституції, що сприяють розвитку ветеранського бізнесу; законодавчі норми, що створюють сприятливі умови для розвитку ветеранського бізнесу, та безпосередні програми для підприємців-ветеранів. Об'єктом даного аналізу виступив ветеранський бізнес США. З огляду на показники розвитку ветеранського бізнесу в США, даний аналіз був покликаний створити уявлення про шляхи та інструменти впровадження ефективної політики сприяння розвитку ветеранського бізнесу в Україні за прикладом Сполучених Штатів Америки.

3. 6-12 лютого 2023 року. [Друге анонімне онлайн опитування ветеранів та діючих військовослужбовців “Потреби ветеранів”⁷](#).

Опитування передбачало збір первинних даних про потреби теперішніх та майбутніх ветеранів і ветеранок. Інструмент – онлайн-опитування, тому вимоги щодо вибірки не встановлювалися. В опитуванні взяли участь 1247 респондентів віком від 18 років.

За результатами опитування були **визначені такі тенденції**: 1) Низький рівень обізнаності серед ветеранів та діючих військовослужбовців щодо доступності державних програм з реабілітації та протезування для осіб з інвалідністю. 2) Незадоволеність серед ветеранів через невиконання державою обов'язків стосовно них. 3) Зростання стурбованості військовослужбовців про ймовірність появи в їхньому житті таких проблем як проблеми зі здоров'ям, психологічні розлади, нерозуміння від суспільства, труднощі з отриманням медичної допомоги. 4) Збільшення частки тих ветеранів, які все більше розглядають своє професійне майбутнє через відкриття та розвиток власного бізнесу.

4. Березень 2023 року. [Аналітична довідка “Державна політика підтримки ветеранів: досвід Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії”⁸](#).

Однією зі стратегічних цілей для України є створення умов для ефективної реінтеграції ветеранів російсько-української війни в суспільство. Виходячи з цього, міжнародний досвід підтримки ветеранів, зокрема досвід Британії, є невичерпною темою для досліджень та дискусій в Україні. Проаналізувавши деякі особливості реалізації державної політики підтримки ветеранів у Сполученому Королівстві за останні роки, було виявлено, що великою мірою держава стосовно ветеранів взяла на себе такі функції: інформаційно-консультаційну, рекрутингову та захисну. Важливо зауважити, що всі свої функції для підтримки ветеранів британська держава здійснює ґрунтуючись на якісних емпіричних даних. Особливої уваги заслуговує питання ветеранського бізнесу, що досі не знайшло великого поширення та підтримки на рівні держави, але має досить помітний попит серед ветеранської та бізнес-спільноти.

5. 27-29 березня 2023 року. [“Питання дискримінації різних соціальних груп у ЗСУ” – загальнонаціональне опитування спільно з Соціологічною групою “Рейтинг”⁹](#).

Опитування було проведено на замовлення Незалежної антикорупційної комісії – НАКО, за підтримки Українського ветеранського фонду. В опитуванні взяли участь 2000 респондентів віком від 18 років.

6. Квітень 2023 року. [Аналітична довідка “Інструменти та практики державної підтримки ветеранського бізнесу в Республіці Хорватія”¹⁰](#).

Досвід підтримки та реінтеграції ветеранів Республіки Хорватія є одним з найбільш актуальних для аналізу в контексті наслідків війни в Україні, оскільки остання війна, яку мала Хорватія, була оборонна, за незалежність і цілісність хорватської держави (1991-1995 рр). У країні проживає понад 1 500 тисяч

ветеранів, тобто кожен десятий громадянин Хорватії – є ветераном. У ході аналізу було виявлено, що на сьогодні Уряд Хорватії сконцентрував власну політику підтримки ветеранів зокрема на розвитку ветеранського підприємництва, зниженні рівня безробіття та інтеграції у сферу самозайнятості людей з інвалідністю. Водночас кількість зареєстрованих ветеранів у Хорватії продовжує зростати внаслідок тривалої адаптації законодавства та соціальної сфери до потреб постраждалих від війни.

7. Травень 2023 року. [Комплексне аналітичне дослідження “Потреби ветеранів”¹¹](#).

Дослідження “Потреби ветеранів” стало продовженням комплексного дослідження “Портрет ветерана”, проведеного Українським ветеранським фондом влітку 2022 року. Дослідження було проведено протягом січня-квітня 2023 року і складалося з кабінетної та емпіричної частини.

За результатами кабінетної частини дослідження було проаналізовано актуальну державну політику соціального захисту ветеранів війни, що містить пільги в системі охорони здоров'я, пільги в системі освіти, пільги в системі матеріальної підтримки, оподаткування, у сфері зайнятості населення, а також житлові та інші пільги. Кабінетна частина дослідження також передбачає аналіз кращих міжнародних політик у сфері соціального захисту ветеранів. Для аналізу міжнародного досвіду було обрано такі країни: Сполучені Штати Америки, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії, Канада, Хорватія та Австралія.

Емпірична частина дослідження складається з двадцятого загальнонаціонального опитування, проведеного соціологічною групою Рейтинг, “Образ ветеранів в українському суспільстві”; другого анонімного онлайн-опитування Українського ветеранського фонду серед ветеранів та діючих військовослужбовців “Потреби ветеранів” та фокус-групового дослідження серед ветеранів та ветеранок проведеного Українським ветеранським фондом.

За результатами анонімного онлайн опитування та обговорення в фокус-групах, вдалося підтвердити такі гіпотези дослідження:

- Ветерани війни в Україні зіштовхуються з проявами неповаги в процесі отримання пільгових послуг;
- Ветеранам бракує інформації щодо пільг в системі охорони здоров'я, зокрема щодо державних програм фізичної, психологічної реабілітації та протезування;
- Ветерани здебільшого негативно оцінюють ефективність державної політики підтримки ветеранів;
- Однією з найбільших перешкод для забезпечення потреб ветеранів є бюрократія на низовому рівні та в органах виконавчої влади.

Водночас під час дослідження було спростовано гіпотезу про те, що однією з найбільш актуальних потреб ветеранів є потреба в фінансовій допомозі їм та їхнім родинам. Натомість у рамках обговорення в фокус-групах, ветерани та ветеранки особливу увагу звертають на потреби в фізичній та психологічній реабілітації, а також на потреби реінтеграції та соціалізації ветеранів у суспільстві шляхом створення можливостей для саморозвитку, навчання та зайнятості після звільнення зі служби.

8. Червень 2023 року. [Комплексне аналітичне дослідження “Дискримінація різних соціальних груп у ЗСУ: погляди військових та цивільних громадян”¹²](#).

Комплексне дослідження передбачало:

– кількісне – загальнонаціональне опитування, проведене Соціологічною групою “Рейтинг”. Опитування зроблено на замовлення Незалежної антикорупційної комісії – НАКО, за підтримки Українського ветеранського фонду. Аудиторія: населення України віком від 18 років в усіх областях, крім тимчасово окупованих територій Криму та Донбасу, а також територій, де на момент опитування був відсутній український мобільний зв'язок. Результати зважені з використанням актуальних даних Державної служби статистики України. Вибірка репрезентативна за віком, статтю і типом поселення. Вибіркова сукупність: 2000 респондентів. Метод опитування: CATI (Computer Assisted Telephone Interviews – телефонні інтерв'ю з використанням комп'ютера). Помилка репрезентативності дослідження з довірчою імовірністю 0,95: не більше 3.1%.

– якісне – фокус-групи та глибинні інтерв'ю. Аудиторія: 38 осіб. Жінки-військовослужбовиці – 17 осіб (2 фокус-групи, 5 глибинних інтерв'ю); Чоловіки-військовослужбовці – 16 осіб (2 фокус-групи); Військовослужбовці ЛГБТ – 5 осіб (1 жінка, 4 чоловіків).

Узагальнені результати дослідження **визначили низку тенденцій**: 1) загалом у суспільстві спостерігається позитивне ставлення до всіх категорій осіб, які сьогодні служать у Збройних Силах України. Переважає думка про відсутність дискримінації під час проходження служби у ЗСУ серед категорій населення, які можуть її зазнавати (представники національних меншин, жінки, колишні засуджені ветерани). Учасниці фокус-груп та глибинних інтерв'ю підкреслювали, що від початку АТО/ООС, а особливо після повномасштабного вторгнення Росії в Україну, ставлення суспільства до жінок у ЗСУ значно поліпшилося. 2) У суспільстві все ще лишаються упереджені погляди щодо служби жінок у ЗСУ: понад половина респондентів погодилася з тим, що жінкам краще виконувати небойові завдання. 3) Відсутність дискримінації жінок в армії щодо заробітної плати, на відміну від ситуації із гендерним розривом на ринку праці серед цивільних професій. 4) До ЛГБТ-жінок ставляться більш прихильно, ніж до ЛГБТ-чоловіків: чоловіче середовище більш загрозове для ЛГБТ-чоловіків і через латентних гомосексуалів (затягнених гомофобів) і через токсичну маскуліність (мачизм, сексизм, об'єктивацію жінок). Камінг-аут часто є вимушеним або випадковим, часто також є наслідком аутизму. 5) Більшість респондентів у загальнонаціональному опитуванні демонстрували нейтрально-негативне ставлення до колишніх ув'язнених. 6) Велику роль в подоланні дискримінації відіграє кількість жінок в армії, зміни в суспільстві в цілому щодо гендерної рівності, підвищення рівня толерантності до різних груп дискримінації. Важливими у подоланні кризових явищ є командири та командування в цілому, які уособлюють та транслюють корпоративну культуру в ЗСУ: від їх адекватності, освіченості, підтримки гендерної рівності та ідей егалітарності залежить загальний тренд ставлення до жінок на військовій службі.

9. Травень-Червень 2023 року. Соціологічне дослідження [“Потреби та перешкоди ветеранів при працевлаштуванні”¹³](#).

Метою даного комплексного дослідження є працевлаштування ветеранів як один з безпосередніх шляхів забезпечення їх добробуту, відновлення у цивільному житті, та визначення пріоритетів державної політики у створенні умов для професійного зростання ветеранів.

Дослідження складалося з кабінетної та емпіричної частини. За результатами кабінетної частини дослідження було проаналізовано поточну ситуацію та попередні дослідження щодо особливостей працевлаштування ветеранів війни. Кабінетна частина дослідження також містить аналіз найкращих практик та програм підтримки ветеранів у працевлаштуванні в Сполучених Штатах Америки. Емпірична частина дослідження складалася з двох частин: 1) дослідження потреб та перешкод роботодавців при працевлаштуванні ветеранів, у межах якого дані були зібрані за двома методами: глибинне інтерв'ю та анонімне онлайн-опитування роботодавців з баз платформ LobbyX та Work.ua, проведені Українським ветеранським фондом. Вибіркова сукупність: 398 для бази Work.ua; 2) анонімне онлайн-опитування Українського ветеранського фонду серед ветеранів і діючих військовослужбовців “Потреби та перешкоди при працевлаштуванні ветеранів”. В опитуванні взяли участь 794 респонденти. Також для визначення основних потреб та перешкод роботодавців у час війни, що може вплинути на працевлаштування ветеранів, було використано метод напівструктурованих глибинних інтерв'ю з роботодавцями таких сфер: ІТ, будівництво, ОПК, автобізнес та інженерна промисловість (Key Informants Interviews). Як результат, проведено 10 глибинних інтерв'ю за напівструктурованим ґайдом із представниками українського бізнесу та підприємництва, організаціями різного розміру та дати заснування.

Серед основних **висновків** дослідження **необхідно відзначити**: 1) досвід працевлаштування та роботи з ветеранами не є поширеним явищем, але водночас набуває поширення та актуальності внаслідок демобілізації та повернення на свої робочі місця мобілізованих за час повномасштабного вторгнення працівників. 2) Спостерігається різниця між досвідом роботодавців у працевлаштуванні ветеранів та ставленням до процесу адаптації залежно від сфери діяльності та наявності мобілізованих з-поміж працівників. 3) Ветеранський досвід працевлаштування побратимів та їх адаптації в робочому середовищі може бути корисним для роботодавців без військового досвіду та без досвіду комунікації з ветеранами, адже містить практичні кейси та усвідомлення ризиків. 4) Говорячи про образ ветерана та асоціації з ним, все частіше роботодавці акцентують, що ветеран – це насамперед людина, незалежно від статі, загалом молодого чи середнього віку, що брала участь у бойових діях. 5) На думку опитаних роботодавців, держава може сприяти найму ветеранів насамперед шляхом забезпечення перехідного періоду та реабілітації демобілізованих, а також безпосереднім інформуванням суспільства про ветеранів як перспективних працівників з унікальним досвідом та практичними навичками. 6) У жодній з опитаних груп не спостерігається чітко вираженого розуміння впливу війни на компетенції та навички, але опитані ветерани та військові сприймають втрату власних компетенцій, навичок та високу конкуренцію на ринку праці як суттєву перешкоду при працевлаштуванні та більш ніж роботодавці наголошують на потребі додаткової освіти та перекваліфікації. 7) Роботодавці з досвідом працевлаштування ветеранів рекомендують:

працювати над адаптацією не лише ветерана, а й всього колективу; не ідеалізувати ветеранів, не нав'язувати пільгових умов роботи та особливої уваги, що негативно впливає на розвиток та мотивацію ветеранів; сприймати ветеранів як повноцінних та повноправних членів суспільства, незалежно від фізичних та психологічних наслідків участі в бойових діях.

10. Червень 2023 року. [“Збірник напрацювань та адаптованих матеріалів досвіду діяльності Гарячої лінії кризової підтримки Українського ветеранського фонду”¹⁴.](#)

Представлений збірник підготовлений психологами-експертами в межах діяльності проекту: “Гаряча лінія кризової підтримки”, який реалізує Український ветеранський фонд Міністерства у справах ветеранів України за підтримки Українського фонду швидкого реагування IREX та Державного департаменту США.

Збірник містить огляд потреб українських ветеранів і ветеранок, а також їхніх рідних і близьких. У збірнику представлено авторські напрацювання та адаптовані матеріали, розроблені для підтримки ветеранів і членів їхніх родин на шляху реінтеграції до цивільного життя. Зокрема, у збірнику містяться “Дорожня карта” у системі надання психологічної, медичної та психіатричної допомоги, а також рекомендації ветеранам та членам їхніх родин. Ці рекомендації уклали фахівці Гарячої лінії кризової підтримки, виходячи з досвіду діяльності лінії та особистого досвіду практичної психологічної роботи, у тому числі в умовах повномасштабної війни в Україні.

11. Вересень 2023 року. Аналітична довідка [“Відсутність можливостей для працевлаштування ветеранів з інвалідністю: ризики для держави та суспільства”¹⁵.](#)

Аналітична довідка містить узагальнений досвід працевлаштування ветеранів з інвалідністю в Україні на основі попередніх досліджень українських, міжнародних організацій та врахування тенденцій і прогнозів соціально-економічного стану.

Збільшення частки ветеранів з інвалідністю є реальним фактом сьогодення для українського суспільства, який вплине на його розвиток у довгостроковій перспективі. Дослідження, проведені у різні роки триваючого військового конфлікту, демонструють готовність і бажання ветеранів з інвалідністю повноцінно включатися у відбудову мирного життя. Проте на державному і громадському рівні відсутнє усвідомлення комплексності потреб і можливостей ветеранів з інвалідністю. Подальше збереження поверхневого підходу до зазначеної проблеми має всі передумови стати підґрунтям глобальної соціальної кризи в державі.

Відсутність можливостей для професійної самореалізації ветеранів з інвалідністю – це підвищення ризиків для держави у соціальній, економічній та медичній сферах. Пріоритетним напрямом для суспільства сьогодні є посилення роботи щодо подолання визначених ризиків та впровадження превентивних заходів, скерованих на максимальне інтегрування ветеранів в усі сфери економічної діяльності та суспільного життя України.

12. Вересень 2023 року [“Образ ветеранів в українському суспільстві” – Загальнонаціональне опитування спільно з Соціологічною групою “Рейтинг”¹⁶.](#)

Загальнонаціональне опитування, проведене Соціологічною групою “Рейтинг” з ініціативи Українського ветеранського фонду. Аудиторія: населення України віком від 18 років в усіх областях, крім тимчасово окупованих територій Криму та Донбасу, а також територій, де на момент опитування був відсутній український мобільний зв'язок. Результати зважені з використанням актуальних даних Державної служби статистики України. Вибірка репрезентативна за віком, статтю і типом поселення. Вибіркова сукупність: 1000 респондентів. Метод опитування: CATI (Computer Assisted Telephone Interviews - телефонні інтерв'ю з використанням комп'ютера). Помилка репрезентативності дослідження з довірчою імовірністю 0,95: не більше 3,1%.

Узагальнені результати дослідження **визначили низку тенденцій:** у суспільстві надалі фіксуються найвищі показники довіри до військових; помітний ріст і у асоціації поняття “ветеран війни” із людиною з інвалідністю; зменшується кількість тих, хто вважає, що держава виконує свої зобов'язання перед ветеранами російсько-української війни; серед ризикових явищ, з якими можуть зіткнутися ветерани російсько-української війни після повернення зі служби на перших місцях – психоемоційна нестабільність, проблеми з фізичним здоров'ям, труднощі з отриманням медичної допомоги, відсутність інклюзивного простору та адаптованого робочого місця для осіб з інвалідністю, проблеми з оформленням пільг.

13. Вересень-жовтень 2023 року. [Комплексне аналітичне дослідження "Портрет ветерана"¹⁷](#).

У рамках дослідження проведено власне онлайн-опитування серед ветеранів/ок та чинних військовослужбовців/виць. Загальна кількість опитаних становить 2457 осіб. Проведено також вторинний аналіз оприлюднених результатів двадцять четвертого загальнонаціонального опитування "Україна під час війни. Образ ветеранів в українському суспільстві", проведеного Соціологічною групою "Рейтинг". Аудиторія: населення України віком від 18 років в усіх областях, крім тимчасово окупованих територій Криму та Донбасу, а також територій, де на момент опитування був відсутній український мобільний зв'язок. Результати зважені з використанням актуальних даних Державної служби статистики України. Вибірка репрезентативна за віком, статтю і типом поселення. Вибіркова сукупність: 1000 респондентів.

За результатами дослідження **були визначені такі тенденції**: 1) зростання частки ветеранів, які переконані, що держава системно не виконує у повному обсязі обов'язки і гарантії, які передбачені державними політиками щодо підтримки ветеранів та їхніх родин; 2) зниження відчуття поваги з боку суспільства до ветеранів; 3) збереження актуальності для ветеранів таких ризиків: проблеми з фізичним здоров'ям та труднощі з отриманням медичної допомоги; психоемоційна нестабільність; відсутність інклюзивного простору та адаптованого робочого місця для осіб з інвалідністю; нерозуміння суспільства; проблеми з оформленням соціальних пільг; відсутність роботи.

ПРОГРАМНА ДІЯЛЬНІСТЬ ФОНДУ

ГАРЯЧА ЛІНІЯ

Гаряча лінія кризової підтримки Українського ветеранського фонду працює в режимі 24/7. У період з 01 січня по 31 грудня 2023 року було опрацьовано майже 16000 звернень та проведено 89 груп підтримки. На гарячу лінію звертаються ветерани, родичі ветеранів, сім'ї захисників і всі, хто страждає від наслідків війни.

ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД

На гарячу лінію більшість викликів надходила від чоловіків (56,97%), що відповідає реаліям воєнного стану в Україні, де чоловіки є військовозобов'язаними, а відтак відчувають безпосередній вплив воєнного стану на власне життя та самопочуття.

Частка звернень жінок (41,62%) дещо нижча за середню частку жінок у суспільстві в цілому. Такі показники можуть бути пов'язані зокрема зі схильністю жінок до більш відкритої та емоційної комунікації в побуті, що знижує потребу у додатковій комунікації з психологом.

Частка звернень від осіб, у яких не вдалося визначити стать, (1,41%) незначна.

За віком:

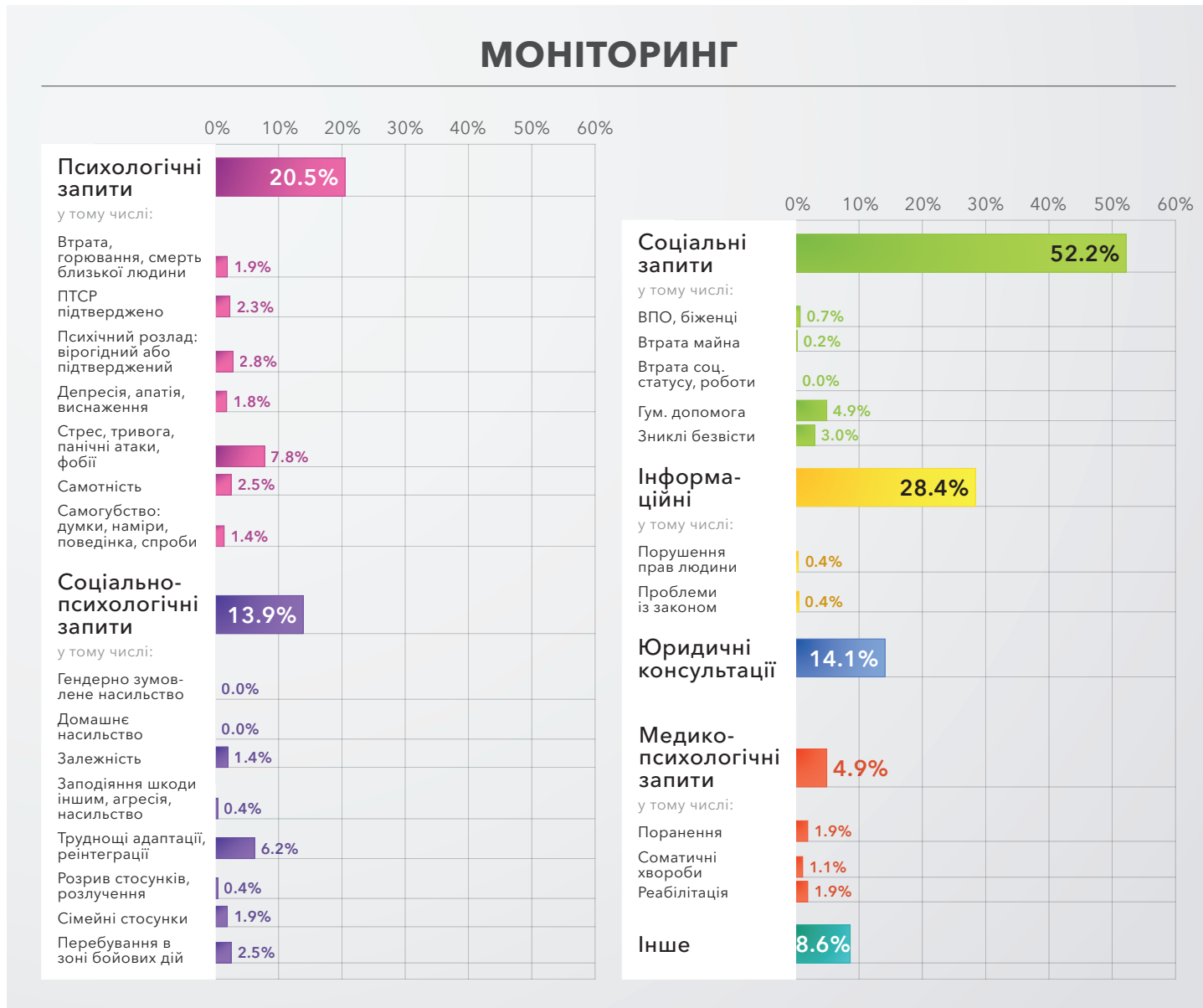
Найбільше звернень надходило від людей віком від 40 до 60 років (46,74%), що є рекордним показником у порівнянні з попередніми періодами. Дані показники можуть бути зумовлені сезонними схильностями до погіршення психоемоційного стану, загострення соматичних хвороб, що відповідає висновкам міжнародних досліджень даного питання. Також аудиторія цього віку складає вагомий частку ветеранської спільноти та захисників України як до, так і після повномасштабного вторгнення РФ.

Значною була також частка звернень осіб віком від 18 до 40 років (37,92%). Припускаємо, що ці показники корелюють із загальною часткою захисників та ветеранів російсько-української війни цього віку. Окрім того, висока частка української молоді на сьогодні є волонтерами, що переживають стрес та виснаження. Іншою важливою цільовою аудиторією є дружини захисників та ветеранів, зокрема вдови, кількість яких у цій віковій категорії суттєво зросла за час повномасштабного вторгнення.

Частка звернень осіб віком 60 років і старше (7,41%) нижча за середню частку осіб цього віку в суспільстві в цілому, але переважно є сталою часткою у порівнянні з попередніми звітними періодами.

Можливо, це пов'язано з тим, що люди цього віку рідше користуються сучасними інформаційними технологіями та з огляду на свій життєвий досвід та стереотипні переконання рідше усвідомлюють та задовольняють потребу у психологічній підтримці.

Близько 7,94% додзвонювачів з різних причин не вказали психологам Гарячої лінії власний вік, або з технічних причин визначити його було складно, що є допустимо в умовах консультування в телефонному режимі та опрацювання запитів кризової психологічної підтримки.

ДІАГРАМА 7

РЕАБІЛІТАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ ЧЕРЕЗ ФІЗИЧНУ АКТИВНІСТЬ

Український ветеранський фонд як учасник організаційної команди змагань Повітряних Сил США у період з 12 по 14 грудня 2023 року провів всеукраїнські відбіркові змагання серед ветеранів і діючих військовослужбовців з подальшим супроводом української збірної у міжнародних змаганнях **"United States Air Force Trials 2024"**.

Ці змагання є унікальною можливістю для наших ветеранів та військовослужбовців не тільки продемонструвати свою майстерність, але й вступити в діалог та обмін досвідом з колегами з інших країн, зокрема з ветеранами Повітряних Сил США.

ПІДВИЩЕННЯ ОСВІТЬНОГО РІВНЯ ВЕТЕРАНІВ

Онлайн-курс для ветеранів

У співпраці з УКУ-online Український ветеранський фонд підготував та запустив навчальний онлайн-курс для ветеранів "Повернення з війни: тіло, розум, соціум". Курс із 14 лекцій для реінтеграції ветеранів після повернення з фронту до кінця 2023 року пройшли 833 учасники.

Курс про повернення до цивільного життя, фізичну і психологічну реабілітацію, про права учасників бойових дій та розвиток власної справи. Він має академічну складову, а також сповнений практичних порад.

Курс складається з 14 лекцій:

1. Робота з організмом: первинна медична ланка та шлях до фізичної реабілітації
2. Мінно-вибухова травма
3. Як працевлаштуватись в цивільному житті?
4. Від вибору спеціальності до складання резюме та проходження співбесіди
5. Робота зі свідомістю. Основи розуміння різних емоційних станів.
6. ПТСР. Посттравматичне зростання
7. Протезування, ремонт та заміна протезів
8. Статус учасника бойових дій (УБД): що таке, як отримати та які права надає?
9. Власний бізнес: з чого почати? Портрет ветерана-бізнесмена.
10. Бізнес від реєстрації до реалізації: практична інструкція
11. Можливості для бізнесу від держави та міжнародних організацій.
12. Особливості фінансування з держбюджету. Фінансування Українського ветеранського фонду
13. Основи проєктного менеджменту
14. Основи комунікацій

Після проходження курсу ветерани отримують знання щодо:

- Правових аспектів статусу учасника бойових дій та членів їхніх родин
- Розуміння своїх емоцій та психологічних станів
- Знатимуть, як боротися з ПТСР
- Отримують практичні інструкції для реалізації власної справи
- Знатимуть, як підготуватися до протезування та як поводитися з протезом

Навчальні курси з англійської мови

Курс англійської мови пройшли 60 ветеранів. 3-х місячна програма вивчення англійської мови за підтримки американської організації People of Ukraine Foundation спрямована на підвищення рівня знань учасників, покращення навичок комунікації з метою полегшення переходу до цивільної кар'єри.

Навчальний проєкт "Літай"

Проєкт у співпраці з благодійним фондом "Пацієнти України" та Dignitas Fund спрямований навчити ветеранів літати дронами. У рамках проєкту військових у реабілітаційних відділеннях навчали керувати FPV-дронами, що давало можливість ветеранам у цивільному житті відкрити новий шлях у професії. У 2023 році навчання з перекваліфікації успішно завершили 30 ветеранів.

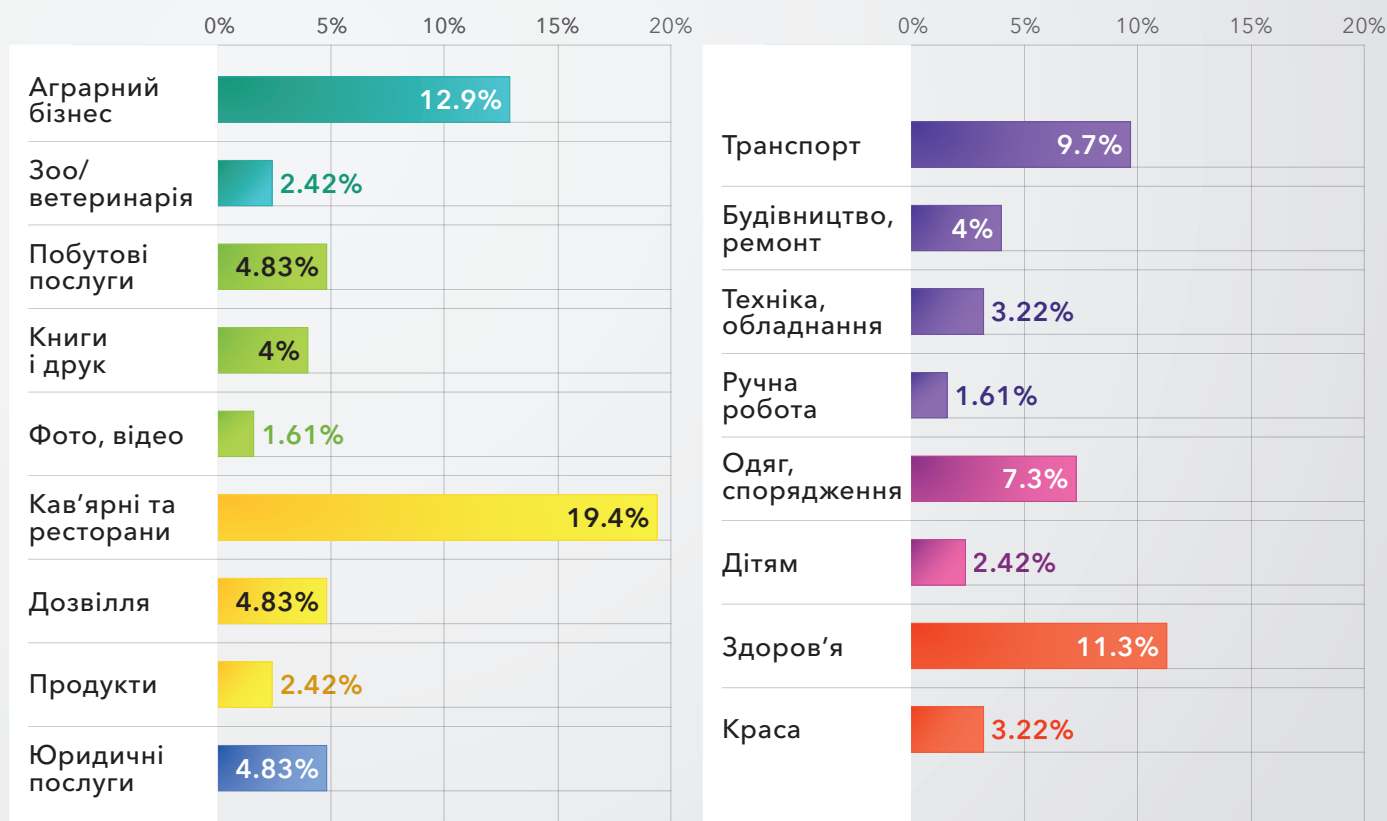
Стипендії від Американського університету в Києві

У співпраці з American University Kyiv було передбачено 15 стипендій для навчання ветеранів і їхніх родин на бакалаврській чи магістерській програмах. У 2023 році троє стипендіатів розпочали навчання за магістерською програмою Global Management (MGM), один – за бакалаврською програмою Data Science.

Підтримка ведення підприємницької діяльності ветеранами

Запуск [інтерактивної карти ветеранських бізнесів](#)¹⁸ спільно з ЛУН та UkLop відбувся у жовтні. На єдиній платформі зібрані локації ветеранських бізнесів різних категорій. Інформаційне охоплення з моменту запуску карти становило 4,9 млн інтернет-користувачів.

СПІВВІДНОШЕННЯ БІЗНЕСІВ ПО КАТЕГОРІЯХ

ДІАГРАМА 8

ПОСИЛАННЯ

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1668-22#n15>
- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/397-2021-%D0%BF#n11>
- <https://www.facebook.com/veteranfundua/videos/780239937110437>
- <https://www.facebook.com/watch/2012140272354760/548621363894693>
- https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/doc/Veterans_UA_012023.pdf
- https://veteranfund.com.ua/analitics/facilitating_veteran_business_development/
- <https://veteranfund.com.ua/analitics/opituvanna-6-12-02-2023/>
- <https://veteranfund.com.ua/support-for-veterans-of-the-united-kingdom-of-great-britain-and-northern-ireland/>
- https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2023/04/RG_032023_CATI_NAKO.pdf
- <https://veteranfund.com.ua/analitics/tools-and-practices-of-state-support-for-veteran-business-in-the-republic-of-croatia/>
- <https://veteranfund.com.ua/analitics/needs-of-veterans-2023/>
- <https://veteranfund.com.ua/analitics/social-group-discr/>
- https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2023/07/Zvit_pereshkodi_precevlashtuvanii.pdf
- <https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2023/10/putivnik.pdf>
- https://veteranfund.com.ua/analitics/vidsutnist_mozhlyvostei_dlia_pratsevlashtuvannia_veteraniv_z_invalidnistiu/
- https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2023/09/rg_ua_veterans_1000_ua_092023_1_.pdf
- <https://veteranfund.com.ua/analitics/portrait-of-veteran/>
- https://veteranfund.com.ua/projects/map_bussiness/